

МОДЕЛІ І МЕТОДИ ОЦІНКИ ВІРОГІДНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Запорізька державна інженерна академія, кафедра ЕІТ

Актуальність і практична значущість теми дослідження зумовлені рядом причин. Сьогодні в економіці ключовою проблемою є криза неплатежів і принаймні половину підприємств слід було б оголосити банкрутами, а вилучені кошти перерозподілити на користь ефективних виробництв, що, поза сумнівом, сприяло б оздоровленню ринку. Оскільки проблема банкрутства набула значного поширення, то питання прогнозування і визначення ймовірності банкрутства стає вкрай актуальним. Значній частині промислових підприємств характерні негативні тенденції щодо динаміки фінансових результатів, що призвело до збільшення частки збиткових підприємств у загальній їх кількості.

Стабілізація виробництва, відновлення платоспроможності, оздоровлення фінансової діяльності, прискорення науково-технічного розвитку і покращення інвестиційного клімату – це основні завдання управління в умовах загрози банкрутства. Адже, навіть за наявності таких умов як досконале законодавство в державі, застосування прямих та непрямих механізмів державного сприяння, ефективна та вчасна аудиторська перевірка, вихід з кризової ситуації – це завдання, перш за все, внутрішнього менеджменту підприємства. В свою чергу, успішний внутрішній менеджмент можливий лише у випадку успішного та, головне, вчасного виявлення загроз, які можуть спричинити банкрутство. Тобто передумовою реалізації завдань управління є, перш за все, успішна та ефективна діагностика неплатоспроможності.

Концепція 1. Вірогідність банкрутства підприємства є вірогідність того, що хоч би одна з головних компонент, що приймаються до розгляду, досягне критичного значення.

$$P(\bar{Y} = 1) = P\bigcup_{k=1}^M \bar{Y}_k = 1 = 1 - \prod_{k=1}^M (1 - P(\bar{Y}_k = 1))$$

У разі використання для аналізу двох головних компонент маємо:

$$\begin{aligned} P(\bar{Y} = 1) &= P(\bar{Y}_1 = 1) + P(\bar{Y}_2 = 1) - P(\bar{Y}_1 = 1) \cdot P(\bar{Y}_2 = 1) = \\ &= F_1(\alpha_1 + \beta_1 \cdot \bar{Z}_1) + F_2(\alpha_2 + \beta_2 \cdot \bar{Z}_2) - F_1(\alpha_1 + \beta_1 \cdot \bar{Z}_1) \cdot F_2(\alpha_2 + \beta_2 \cdot \bar{Z}_2) \end{aligned}$$

Концепція 2. Вірогідність банкрутства підприємства є лінійна комбінація вірогідності досягнення критичного рівня головними компонентами, що приймаються до розгляду.

$$P(\bar{Y} = 1) = \sum_{k=1}^M w_k \cdot P(\bar{Y}_k = 1) = \sum_{k=1}^M w_k \cdot F_k(\alpha_k + \beta_k \cdot \bar{Z}_k), \quad \sum_{k=1}^M w_k = 1, w_k \geq 0.$$

На основі існуючих досліджень та розглянутого методу головних компонент діагностики банкрутства підприємств можна зробити наступні висновки:

1. На сьогоднішній день розроблена кількість моделей оцінки вірогідності банкрутства підприємств. Вірогідність банкрутства компанії залежить в першу чергу від ефективності її виробничої і фінансово-господарської діяльності.
2. В основі моделей оцінки вірогідності банкрутства лежать різні показники. Метод головних компонент базується на використанні фінансових показників, таких як: логарифм виручки, операційна маржа, прибутковість активів, покриття відсотків, структура капіталу, покриття зобов'язань та ліквідність.